

Список бібліографічних посилань

1. Конституція України : зі змінами та доповненнями: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Ярмакі Х.П. Законність у застосуванні адміністративної відповідальності. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2015. № 3. С. 107–110.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10/page5> (дата звернення 02.06.2017).

Одержано 12.06.2017

УДК 351.74(477)

Наталія Володимирівна КОЛОМОЄЦЬ,

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного права і процесу факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ, м. Харків;
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4623-610X>*

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ДИТИНИ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ
ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНАМИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

Дитина завжди була і залишається особливим суб'єктом соціального та правового захисту. Держава в особі органів публічної адміністрації повинна усіляко сприяти розвитку дитини як особистості та створювати належні умови її життєдіяльності, адже вона (дитина) стає майбутнім ресурсом (інтелектуальним, фізичним, економічним тощо) подальшого розвитку держави. Але прикро констатувати той факт, що незважаючи на усю сукупність існуючих нормативно-правових актів вітчизняного та міжнародного характеру, утворених органів державної влади, – дитина та її права фактично залишаються незахищеними.

У багатьох країнах світу через погані соціально-економічні умови, стихійні лиха, збройні конфлікти, голод, інвалідність, діти залишаються в критичному стані. Не є такі обставини і виключенням для нашої держави:

– зростає кількість внутрішньодержавних та міжнародних конфліктів, унаслідок чого дитина, її права та свободи, правовий статус нівелюються у загальній системі права;

– зростає кількість дітей-біженців та дітей-переселенців, правове положення яких потребує особливого нормативно-правового врегулювання та забезпечення;

– почастишали випадки втягнення неповнолітніх в злочинну діяльність за допомогою використання різних заходів примусового характеру та неможливістю дитини у силу свого віку та необізнаності протистояти такому впливу;

- зростає кількість протиправних дій по відношенню до дітей;
- почастишали випадки невиконання державою своїх міжнародно-правових зобов'язань у сфері захисту прав дитини;
- відсутність чіткого розподілу функціональних обов'язків між різними державними органами щодо реалізації та забезпечення основних прав та свобод, а також законних інтересів дитини;
- відсутність ефективного механізму реагування на порушення прав дитини тощо [1, с. 29].

Відтак, без опіки дорослих та участі органів публічної адміністрації діти не в змозі ефективно пристосовуватись до тих складних умов життя в яких вони опинилися та, більше того, змінити їх на краще.

На міжнародному рівні ще 20 листопада 1989 року Генеральна Асамблея ООН одноголосно прийняла Конвенцію про права дитини, в якій проголошується, що діти потребують особливих гарантій та опіки, зокрема, у сфері правового регулювання. Оскільки Конвенція є договором, вона створює юридичні обов'язки для держав-членів щодо забезпечення на національному рівні імплементації положень вказаного міжнародного документу у повному обсязі. Відповідно, заходи, направлені на реалізацію цих положень повинні обов'язково включати: внесення змін до чинного законодавства з обов'язковим розширенням заходів «де-факто», направлених на захист безпосередніх інтересів дітей.

Співробітникам правоохоронних органів відведена особлива (чи не ключова роль) у захисті прав дітей, а особливе положення окремих категорій підлітків накладає подвійні обов'язки на таких співробітників, зокрема:

- завжди надавати дітям захист та допомогу, особливо в тих випадках, коли вони є найбільш вразливими з боку зовнішніх факторів;
- приділяти подвійну увагу при виконанні своїх обов'язків особливим потребам і правам дітей та проявляти якомога більше витриманості, пам'ятаючи, що пріоритетною ціллю є благополуччя дітей [2, с. 243].

Особливої уваги потребують діти, якщо вони стали жертвою проступку, або щодо яких здійснюється провадження. Так, спілкування з дитиною, яка стала жертвою або свідком протиправної поведінки, є дуже важким і делікатним завданням, тому що, з одного боку, може бути дуже важко отримати точну інформацію та, з іншого боку, необхідно уникнути (подальшого) травмування дитини. Якщо в ході розслідування батько і (або) мати дитини є підозрюваними, співробітники правоохоронних органів повинні розуміти, що вони можуть завдати дитині психологічну травму, яка залишиться на все життя при намаганнях отримати додаткові свідчення про одного із батьків, навіть якщо сама дитина у даному конкретному випадку є жертвою.

Якщо ж неповнолітній розглядається в ролі зловмисника, правоохоронцям важливо організувати роботу з ним таким чином, щоб хід провадження не наніс шкоду підозрюваному. Мінімальні стандартні правила

Організації Об'єднаних Націй, що стосуються здійснення правосуддя щодо неповнолітніх (Пекінські правила) передбачають, що контакти між органами по забезпеченню правопорядку і неповнолітнім правопорушником здійснюються таким чином, щоб поважати правовий статус останнього, сприяти добробуту і уникати заподіяння неповнолітньому шкоди. Більше того, право неповнолітнього на конфіденційність має поважатися на всіх етапах, щоб уникнути заподіяння йому шкоди через зайву гласність, тобто не повинна публікуватися ніяка інформація, яка може вказати на особу неповнолітнього правопорушника [3].

Окремої уваги потребує вивчення питання щодо застосування сили, спеціальних засобів та вогнепальної зброї щодо неповнолітніх при виконанні працівниками Національної поліції своїх повноважень. Так, стаття 43 Закону України «Про Національну поліцію» вказує на те, що заборонено застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї до малолітніх осіб крім випадків учинення ними збройного чи групового нападу, учинення збройного опору поліцейському, що загрожує життю і здоров'ю інших осіб або поліцейських, якщо відбити такий напад або опір іншими способами і засобами неможливо [4].

Одразу виникає питання з приводу того як застосовувати поліцейські заходи примусу до осіб віком від 14 до 18 років, оскільки малолітньою є особа віком лише до 14 років, вік же дитини (неповнолітнього) визначається законодавцем до 18 років. Більше того, ні Основні принципи застосування сили і вогнепальної зброї посадовими особами з підтримання правопорядку (Основні принципи застосування сили), ні Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку (Кодекс поведінки посадових осіб), та й ні один інший міжнародний документ не дають вказівок, що стосуються застосування сили проти дітей. За таких умов, чи правомірно зробити висновки, що ті ж самі норми і положення, що застосовуються до дорослих, так само застосовуються і по відношенню до дітей. Однак з огляду на уразливість стану дитини і вимог, що стосуються особливостей захисту і поведінки з ними, розумно припустити, що слід проявляти крайню стриманість при застосуванні поліцейських заходів примусу щодо дітей. Тому співробітникам правоохоронних органів слід ретельно оцінювати ймовірні ситуації та шукати альтернативні методи та не застосовувати силу, спеціальні засоби і вогнепальну зброю проти дітей.

З викладеного можемо зробити висновок про те, що чинне законодавство щодо забезпечення прав, свобод та законних інтересів дітей потребує удосконалення, і це при умові, що ми поверхнево розглянули лише одну сторону поведінки органів державної влади з неповнолітніми. Зокрема, варто акцентувати увагу на тому, що міжнародні стандарти мають обов'язково впроваджуватися у вітчизняну правотворчу та правореалізаційну діяльність публічної адміністрації. Права дитини мають існувати не на папері (де-юре), а дійсно виконуватися та забезпечуватися усіма без винятку (де-факто), більше того кожна норма, яка приймається уповноваженими

на те органами держави, має передбачати механізм її реалізації та, відповідно, мати ресурси на її виконання, а це прямий обов'язок публічної адміністрації.

Список бібліографічних посилань

1. Коломоець Н. В., Коломоець П. В. Права дитини як об'єкт правової охорони держави // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. 2016. № 4 (75). С. 29–34.

2. Служить и защищает. Права человека и гуманитарное право для сил безопасности и правопорядка: Справочное издание. М., 2015. 494 с.

3. Минимальные стандартные правила Организации Объединенных Наций, касающиеся отправления правосудия в отношении несовершеннолетних («Пекинские правила»): междунар. документ от 29 ноябр. 1985 г. // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_211 (дата звернення 02.06.2017).

4. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення 02.06.2017).

Одержано 12.06.2017

УДК 342.9(477)

Микола Анатолійович КОМЗЮК,

кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри тактичної та тактико-спеціальної підготовки факультету № 3 Харківського національного університету внутрішніх справ, м. Харків;

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-7656-1061>;

Вікторія Юріївна ЦЕБИНОГА,

курсант факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ, м. Харків

ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ В УМОВАХ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВОЇ РЕФОРМИ

Доступ до правосуддя та право на судовий захист, а також справедливий судовий розгляд є одними з головних ознак побудови правової держави. Суди в Україні покликані здійснювати правосуддя та захист порушених, оспорюваних конституційних прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина.

Відповідно до статті 55 Конституції України від 28.06.1996 року [1] права і свободи людини і громадянина захищаються судом. Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. Кожен має право звертатися за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Кожен має право після викорис-